

Poc abans de la misteriosa desaparició del seu amant, al restaurant d'un luxós hotel del Londres amenaçat per les bombes de l'aviació alemanya, la protagonista, Rosa Allison, proposa un brindis que pot resumir la història d'aquesta novel·la: «Per l'amor! Per la llibertat!»

L'any 1939 la jove anarquista catalana arriba a la capital anglesa després d'haver perdut un amor, una mare i una guerra i després d'haver tocat el fons de la desesperació a les platges del camp de concentració d'Argelers. Encara ferma en les seves conviccions polítiques, tot i les moltes decepcions acumulades, la Rosa inicia un recorregut que s'adreça alhora cap al passat i cap al futur. En una direcció, anirà reconstruint a poc a poc un episodi de l'any 1917 protagonitzat per la seva mare, enxampada entre l'amor de dos amics, els joves turistes anglesos George Allison, que esdevindrà pare de la Rosa, i l'inabastable William Saunders, «amb la seva salvatge nihilista», que quedarà marcat per sempre més per aquella impossible relació. En l'altra direcció, la Rosa projectarà una ferma voluntat de sobreviure a la mesquinesa del món que li ha tocat de viure i a les bombes alemanyes, tot apostant per una relació amorosa amb l'enigmàtic William, responsable d'unes terribles tasques d'espionatge per al Ministeri d'Afers Exteriors britànic que, a través de la jove catalana, trobarà l'oportunitat de reviuere el seu gran amor de joventut. Curiosament, el descens als inferns que per a la societat anglesa significa la II Guerra Mundial posarà l'escenari de la reconstrucció

Es grans poders són l'infern

personal per a la Rosa, greument ferida pel resultat de la Guerra Civil Espanyola i per a qui «la desfeta no tan sols havia estat col·lectiva, sinó també, per damunt de tot, personal».

Malgrat la importància dels ingredients sentimentals que conformen una part fonamental del relat, *L'expulsió del paradís* és, per damunt de tot, una novel·la d'idees. Amb el fons de les paraules dels grans pensadors anarquistes, especialment d'Errico Malatesta, la Rosa Allison i el William Saunders debaten repetidament sobre la llibertat i els grans poders, sobre la supervivència i la mort, sobre la integritat i les temptacions d'una vida fàcil lluny de la bogeria que amenaça el món on s'han conegut. William viu entre una despreocupada opulència; la Rosa, en una digna misèria. «¿Cal abraçar la llibertat del senyor o la del rodamón?», es pregunta ell en un determinat moment. Lògicament, la qüestió no troba una resposta definitiva. En el fons, *L'expulsió del paradís* és un bell discurs sobre la llibertat. I potser aquest fet sigui la seva principal virtut i, alho-

ra, el seu pitjor defecte. Perquè sovint el pes del discurs filosòfic i dels referents històrics trepitgen una trama que, tot i un començament engrescador, va perdent consistència al llarg del text.

Lluís Calvo (Saragossa, 1963) és autor de dues novel·les més, *Aconitum* i *Electra i la carretera*, a més d'una llarga llista de llibres de poemes, alguns dels quals han merescut importants premis, com ara l'Amadeu Oller, el Miquel de Palol, el Maria Mercè Marçal, el Ciutat de Palma i els Jocs Florals de Barcelona. La brillantor de la seva prosa, sens dubte responsable del millor de la novel·la, esdevé també un petit inconvenient en els diàlegs, a vegades excessivament altisonants. Potser l'esforç de semblar contínuament intel·ligent actua una mica en detriment d'un conjunt narratiu d'innegables virtuts, però amb uns certs desequilibris.

Amb tot, *L'expulsió del paradís* aconsegueix construir un retrat molt versemblant i plausible del Londres preocupat per l'auge del nazisme alemany, per la declaració de guerra i per la violència dels primers bombardejos, i és potser en l'acurada construcció d'aquest ambient inquietant on trobem les pàgines més aconseguides. Amb l'acompanyament d'una banda sonora amb ritmes de jazz —és el moment de la introducció a Europa d'aquesta música—, recorrem les excel·lències del paisatge urbà i la por de la ciutat amenaçada, la calidesa dels escenaris amorosos i l'horror de la devastació: la bellesa, en definitiva, contraposada al dolor.

Emili Bayo

Lluís Calvo
L'expulsió del paradís
Destino, Barcelona, 2004
280 pàgs

